

מיע תכונים

פרנאגראפיה היא עניין של גיאוגרפיה, אומר סאקני, גיבור בית-התה של ירח אנוסט. אותו הדבר נכון פי אלף לגבי הכלכלה והמדיניות. הן כפופות לגיאוגרפיה.

קברניטי המדינה מנסים בכל כוחם לשכוח זאת. אך השיכחה אינה משנה את המציאות הנשכחת.

זהו לקח משבר התפוזים. בשבועות האחרונים נאמר הרבה על משבר זה.

נאמר הכל — חוץ מהעיקר.

★ ★ ★

רתפוז הוא סמל ארץ-ישראל. אמנם, אין הוא כן (הארץ, הוא לא היה קיים כאן בימי התנ"ך, נראה כי מולדתו היא הודו-סין, וכי הובא למרחב בימי הביניים על ידי יורדיים ערביים (משום-מה קוראים לו הערבים עצמם בשם בורטוקאל, על-שם הפרוטוגואלים שהביאו את הפרי לאירופה בתקופה מאוחרת הרבה יותר).

ובכל זאת: מיליונים, שדא שמעו מעולם את שם ישראל, מכירים את שם "תפוזי יפו".

לכן אך טבעי הוא שהתפוז הפך עתה סמל הבעיה היסודית של מדינת-ישראל.

בעיה המצטמצמת בשלוש מילים פשוטות: לאן אנחנו שייכים?

★ ★ ★

דוקטרינה הרישמית של המישטר הקיים אמרת שהמדינה שייכת לאירופה.

אמנם, בגלל טעות מצרת משתייכת ישראל מבחינה גיאוגראפית למה שקוראים "המזרח התיכון". אך איוו חשיבות יש לגיאוגרפיה?

מבחינה תרבותית, והיה מדינה מערבית (כי המישטר הקיים סבור שאין בני עדות-המזרח אלא חומר-גלם, וסופם להיות לאשכנזים שזופים).

מבחינה מדינית, והיה מדינה אירופית. הדרך לבון ולפאריס קצרה, ואילו קאהיר ומשק שוכנות בצד החשוך של הירח.

פיהוק אחד של רהיגול, פיהוק אחד של ארהארד, חשובים יותר מאלף נאומים של בורגניו.

בעיני המישטר הקיים, אין מצב זה בבחינת "מצוי בלתי רצוי". בעיניו הוא גם מצוי וגם רצוי. אולי יותר נכון לומר: הוא מצוי מפני שהוא רצוי.

הוא מצוי מפני שהשקפת-עולמם של מייסדי המדינה עוצבה אישם בין ביאלוסטוק ובאזל, מפני שבמשך שני דורות התעניינו בני פינסק ופלונסק יותר במה שמתרחש בבורשה, מאשר במה שמתרחש בכיירות.

לכן, אך תירוץ היא הטענה כי מלחמת ישראל-ערב היא המכריחה את המדינה להכות שרשים באירופה. נכון יותר ההיפך: השרשים באירופה הם שהפכו את המלחמה הזאת מראש לבלתי-נמנעת.

ותוצאות המלחמה — החרם הערבי והניתוק מן המרחב — אינן מפריעות למישטר זה. הן רק מכריחות אותו לעשות את אשר הוא רצה לעשות ממילא: להזדהות עם אירופה.

התפוז היה סמל מושלם למגמה זו. כי אכן השוק הטבעי הוא באירופה, ושום חרם ערבי אינו יכול להפריע לו.

כך הפך התפוז חלוץ הכלכלה הישראלית. עם קום המדינה, הלכו שאר מוצרי-הייצוא של ישראל בעיקבותיו, חיפשו להם שוקים אירופיים.

הכלכלה צעדה אחרי המדיניות והבטחון — מערכה.

★ ★ ★

למרב הצער, היתה זו נטייה חד-סטרית לגמרי. כי אלף שנות היסטוריה עקובה-מדם לימדו את בני אירופה שאי-אפשר לברוח מן הגיאוגרפיה.

במלחמת-העולם השנייה נשחקה אירופה בין שתי מדינות מרחביות אדירות — ארצות-הברית וברית-המועצות. עמי אירופה הסיקו את הלקח — בעולם של ימינו, אין עוד

קיום עצמאי למדינות לאומיות קטנות. אם רוצות הן להוסיף ולהתקיים, עליהן להתלכד לגושים מרחביים.

הראשונים שחפסו זאת היו, כמובן, הגרמנים. הם ראו איך מכותם הצבאית המשוכללת נרמסת על-ידי העוצמה התעשייתית האמריקאית. הם הבינו כי עוצמה זו נבנתה על בסיס כלכלי מרחבי. מאו מנוי וגמור עם הגרמנים להפוך את אירופה לבסיס כלכלי מרחבי כזה.

כך נולד השוק האירופי המשותף.

לא כמועדון פילנטרופי, שנועד להקל על זרים לשזוק את תוצרתם במילאנו ובמינכן.

אלא כמועדון סגור ומסוגר, שנועד לגרש מאירופה את המוצר הזר, כדי לתת למוצרי אירופה עצמה יתרון על כל מתחריה.

גם על מדינה מזרח-תיכונית נידחת ששמה ישראל.

★ ★ ★

כל זה היה ברור מראש. אבל קברניטי המישטר הקיים בישראל לא יכלו להשלים עם מציאות הסותרת את כל השקפת-עלמם.

הם ניחמו את עצמם בכך שהשוק המשותף יהוס את אירופה, ולכן הוא טוב ליהודים.

תפוז יפו: סמל של כשלון

שהרי צרפת היא "ידידתנו ובת-בריתנו", כפי שאמר הגנרל בכבודו ובעצמו.

והגרמנים, עם-המרצחים בדימוס, קשורים עימנו באלף ואחד חוטים גלויים וסמויים.

הגאון המדיני התורן דאז, שמעון פרס, ביסס את מדיניות החוץ והבטחון של ישראל על הציר בון-פאריס. איך, אם כן, יכלה ישראל לראות שלילה בשוק המשותף, שהוא התגלמותו הכלכלית של איתו ציר עצמו?

אסור לשכוח רקע זה לרגע. כי הוא המכתיב את מעשיה — כלומר, את מחלוקה — של ממשלת ישראל ברגע זה.

★ ★ ★

חמומיה-מוח תבעו להגיב על החרם האירופי בחרם נגדי.

מבחינה כלכלית פשוטה, זה נראה הגיוני מאד. אנחנו קונים מאירופה הרבה יותר מכפי שקונה אירופה אצלנו. חרם דויסטרטרי יפגע בכלכלה האירופית הרבה יותר מאשר בנו.

הם מטילים קנס על תפוזי ישראל? אדרבה, נטיל אנחנו קנס על מכוניות פולקסוואגן, ס'מקה ופיאט. נקנה מכוניות

אנגליה והולמן, המיוצרים בידי פועלים האוכלים תפוזי-יפו עם ארוחת-הבוקר.

גישה כזאת היתה צריכה להיות קרובה מאד לליבו של המישטר הקיים. האם אין היא מטיף השכם והערב לתורת התגמול? האם אין כוח-ההרתעה של צה"ל המחה את עמודי-החודך של תפיסתו?

מדוע, אם כן, הוא נרתע מהפעלת הת'מול הכלכלי? מדוע אין הוא סומך על כוח-ההרתעה של צרכני-הייב אי-ישראל?

מדוע כל הדיבירים על תגובה הם שטויות במיץ תפוזים? **מפני שצורכי הכלכלה הגיעו לירי התנגשות חזיתית עם צורכי המדיניות והבטחון.**

אי-אפשר להטיל חרב על פיאט, מבלי להרגיו את איטליה — מדינה שאנו מבקשים למשוך אותה לצדנו.

אי-אפשר להחרים את התעשייה הצרפתית, מבלי להרגיו כדאי-מאד את הגנרל דה-גול, הידוע כרגון מטבעו. אין זה יפה להרגיו יריד ובין-ברית. ואיך אפשר להחרים מכוניות יפניות, בשעה שקנים בלטה מס'סי מיסטר?

אי-אפשר לפתוח במלחמה כלכלית נגד הגרמנים. הם לא יבינו זאת. זה יכול להפריע לתשלום הפיצויים. זה יכול להפריע להרבה דברים חשובים עוד יותר. לא לשם כך שלחנו לשם את השגריר ארתור, וקיבלנו משם את קצין החרמאסט.

בקיצור: אי-אפשר להגיב. אי-אפשר להילחם. אפשר רק להגיד "פיהו!"

בלשון-הזהב של משרד-החוץ הישראלי זה נקרא: "לפתח במסע מדיני והסברתי נרחב."

★ ★ ★

כאשר ההגיון הכלכלי של מישטר סותר את הגיונו המדיני, כאשר צורכי המשק נוגדים את צורכי הנשק, נוצר מצב של סכיזופרניה.

פיצול-אישיות שמקורו בכריחה מן המציאות הגיאוגראפית. מציאות זו גלוייה לכל עין. היא רשומה על המפה.

ישראל אינה נמצאת באירופה. היא נמצאת במרחב השמי. בריחתה מן המרחב אינה מספחת איתה לשום מרחב אחר.

התוצאה היא שישראל נשארת מחוץ לכל מרחב — בה בשעה שהעולם כולו מתגבש במתכונת מרחביות.

מדינה קטנטנה, שאינה מצאת את מקומה במרחב כלכלי כלשהו, אין לה קיום כלכלי משלה. היא נשארת תלויה בנדבות ובתרומות, בשנור ובמכירת נתחי-עצמאותה.

אין לה חייכלכלה, אלא רק חייקלקלה.

כלכלה ישראלית אמיתית יכולה להתקיים רק במיסדת של שוק משותף של ארצות המרחב השמי. שוק כזה, אילו קם, לא היה די חזק כדי ללחום בשוק האירופי — אך כוחו הפוליטי-כלכלי היה מספיק כדי למנוע פעולות-חרם כמו בענף התפוזים.

ובעיקר: הוא היה מעביר את מרכז-החובד של המשק הישראלי לענפים שיש להם קיום ועתיד במסגרת המרחביות. הוא היה נותן הן, סוף-סוף, כרם מציאותי.

★ ★ ★

אם יש אדם נורמלי היכול לשלול, ברצינות, הגיון פשוט זה?

הפסיכיאטרים מבדילים, ברגעים של הומור, בין חולה פסיכוכטי לבין חולה נברוטי כלהלן: הפסיכוכטי מאמין כי שתיים ועוד שתיים שמה חמש. הנברוטי יודע ששתיים ועוד שתיים שווה ארבע, אבל זה מרגיו אותו.

הלקח הנובע מפרשת התפוזים מרגיו מאד את ראשי המישטר הקיים. כי הם יודעים היטב שאין הם, ואין מישטרם, מסוגלים לפתוח דף חדש, ליוזם ולבצע מדיניות שתשוב את ישראל במרחב.

אך הלקח נשאר בעינו:

מי שבורה מן הגיאוגרפיה, רודפת הגיאוי-גראפיה אחריו.